

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у грудні 2022 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

7–8 грудня в Києві проходив міжнародний форум «Креативна Україна: Сила стійкості». Засновником Форуму та головним організатором є Міністерство культури та інформаційної політики України. Партнерами форуму цього року виступили Британська Рада в Україні, Український інститут, Український інститут книги, Ukrainian Fashion Week, Design4Ukraine, Офіс розвитку креативних індустрій при МКІП та ін. У рік повномасштабної війни упродовж двох днів обмінювалися своїми думками про сфери креативних індустрій та культури близько 40 спікерів і моделювали їхній розвиток на близьку й далеку перспективу. У форматах особистої присутності та онлайн учасниками п'яти основних модулів та семи секторальних стали, зокрема, Віцепрем'єр-міністр Республіки Польща, міністр культури та національної спадщини Пйотр Глинський, міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко, директор Британської Ради в Україні Ніколас Томас, європейський комісар з питань інновацій, досліджень, культури, освіти та молоді Марія Габріель та багато інших. Виступаючи на відкритті форуму глава Представництва ЄС в Україні Матті Маасікас зазначив, що 50% культурної інфраструктури зруйновано, більш як 10% культурних професіоналів або стали внутрішньо переміщеними особами, або долучилися до лав ЗСУ. Представники Польщі, Литви та Великої Британії приєдналися до обговорення того, як Європа підтримує українську культуру під час війни з росією та розповіли про проекти, які реалізують. До розмови приєдналась і єврокомісар Марія Габріель. Вона повідомила, що у рамках програми «Креативна Європа» буде надано 5 млн євро для підтримки невеликих проектів та митців з України, які презентують культуру в Європі, а у 2023 році креативний сектор отримає допомогу за європейським планом підтримки культури.

Міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко провів низку важливих зустрічей з іноземними колегами: 9 грудня – з Йеннесом де Моллом, Надзвичайним і Повноважним послом Королівства Нідерландів в Україні та Робертом Кварлесом ван Уффордом, координатором з питань відбудови України з МЗС Нідерландів, 23 грудня – з Арадом Бенкьо, Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Австрія в Україні, а 29 грудня – з міністром культури Болгарії

Велиславом Мінековим (зустріч відбулася онлайн). На них йшлося насамперед про підтримку під час війни організацій сфери культури та митців, а також потреби українських культурних інституцій на зиму та їх відбудову в постраждалих та деокупованих регіонах. Так, з Болгарією сторони домовились про направлення спеціальної комісії щодо оцінки руйнувань та захисту культурної спадщини в Україні, в складі якої, окрім спеціалістів з великим досвідом, буде і сам міністр культури. А іноземні колеги з Нідерландів повідомили новини про збільшення фінансової підтримки від DutchCulture нашим митцям та організаціям сфери культури. У фокусі обговорення учасників зустрічей також була підтримка у питанні протидії незаконному переміщенню культурних цінностей, викрадених з України російськими окупаційними військами. Крім того, з Арадом Бенкьо, Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Австрія в Україні, міністр обговорив, зокрема, захист культурних прав українців, які вимушено перебувають в Австрії. У цьому контексті важлива підтримка проєктів, які стосуються: поповнення фондів бібліотек Австрії сучасною українською літературою, передача україномовної та перекладної української літератури до бібліотек Австрії в рамках проєкту «Українська книжкова полицка», який ініційований першою леді України Оленою Зеленською спільно з Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури та інформаційної політики України, а також Українським інститутом книги; продовження проєкту із запровадження україномовних аудіогідів у музеях Австрії; співпраці у сфері відновлення пошкодженої нерухомої культурної спадщини; стажування українських експертів в Австрії; обміну досвідом з питань оцифрування у сфері культури та культурної спадщини, підтримки у питанні протидії незаконному переміщенню культурних цінностей, викрадених з України російськими окупаційними військами; популяризації українських медіа за кордоном, наприклад, в готелях; співпраці у протидії російській дезінформації та пропаганді. 29 грудня О. Ткаченко також провів онлайн-зустріч з міністром культури Молдови Серджіу Проданом, під час якої йшлося про організацію Року української культури у Республіці Молдова. А 10 грудня міністр повідомив, що мав розмову зі Стюартом Ендрю, заступником державного секретаря з питань цифрових технологій, культури, медіа та спорту Великої Британії. Темою обговорення була організація спеціальної української програми у межах «Євробачення-2023» у Ліверпулі.

Під головуванням першої заступниці міністра закордонних справ України Еміне Джапарової 6 грудня відбулося IV засідання Бюро Національної комісії України у справах ЮНЕСКО. Крім керівників секторів Нацкомісії, у засіданні Бюро взяли участь координаторка зі зв'язків з громадськістю Бюро ЮНЕСКО в Україні К'яра Бардескі, представники експертного середовища, артист в ім'я миру ЮНЕСКО Герман Макаренко. Учасники підбили підсумки роботи Нацкомісії протягом 2022 року, обговорили актуальні питання порядку денного України в ЮНЕСКО, а також окреслили плани роботи на найближчу перспективу. Під час засідання також відбулася урочиста передача Міністерству культури та інформаційної політики України оригіналу сертифіката ЮНЕСКО про включення елемента «Культура приготування українського борщу» до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує термінової охорони.

1 грудня з візитом в Україну приїхала делегація Американського ПЕН-клубу. До складу делегації ввійшли виконавча директорка Американського ПЕН Сьюзенн Носсел, операційна директорка Дрю Менакер, американський письменник і видавець Дейв Еггерс, американська журналістка і письменниця Барбара Демік та зімбабвійський письменник, журналіст і сценарист Пітер Годвін. У Києві в Українському кризовому медіацентрі члени делегації презентували спільний звіт Українського та Американського ПЕН-центрів про втрати української культури після 24 лютого 2022 року. У ньому описано злочини, які росіяни вчинили проти українських культурних діячів, а також зафіксовано навмисні руйнування пам'яток і закладів культури. Делегація Американського ПЕН також відвідала найбільш постраждалі внаслідок війни місця Київщини та Чернігівщини, у тому числі об'єкти культури. Окрім того, у Львові та Києві вона провела серію зустрічей з українськими правозахисниками, закордонними журналістами, менеджерами культурних інституцій, працівниками Посольства США в Україні, Міністерства культури та інформаційної політики України, а також відвідала Довженко-Центр. Наприкінці візиту Український та Американський ПЕН-центри провели спільну дискусію «Говорити про війну: чи готовий світ чути Україну?» у стінах Києво-Могилянської академії.

На території Польського Інституту у Києві 16 грудня відбулося відкриття вуличної стендової виставки «Мамо, я не хочу війни». Експозицію склали історичні малюнки польських дітей з 1946 року, а також сучасні малюнки українських дітей про російсько-українську війну, що триває досі. Історичні малюнки польських дітей є записом їхніх переживань під час Другої світової війни та німецької окупації 1939–1945 років. Вони створювалися спонтанно, на прохання батьків чи вчителів, а також на конкурс, оголошений за згодою тодішнього Міністерства освіти у 1946 році, який проводився у початкових школах. Також Польський Інститут у Києві вирішив залишити один зі стендів порожнім і запропонував школам столиці та області розмістити на ньому роботи переможців конкурсів малюнків, присвячених російсько-українській війні. Акцію підтримав і Департамент культури КМДА. Об'єднавши образи та слова в тематичні групи: боротьба, окупація, сім'я, репресії, опір, руйнування, перемога-надія, організатори прагнули підкреслити, наскільки схожі сценарії загарбницьких воєн.

За кордоном

7 грудня у Брюсселі (Бельгія) пройшов щорічний Міжнародний форум культурної дипломатії, який організував Український інститут у співпраці з Міністерством закордонних справ України та Jam Factory Art Center. Цьогоріч форум був покликаний об'єднати громадянське суспільство та державний сектор задля розвитку консолідованої позиції щодо майбутнього міжнародних культурних відносин у Європі та інтеграції українських культурних організацій у культурні сфери ЄС. Експерти культурної дипломатії, міжнародні журналісти, науковці та дипломати говорили про зміцнення культурних відносин між Україною та ЄС, про переосмислення ролі та майбутнього європейських культурних відносин після повномасштабного вторгнення росії в Україну та шукали практичні рішення для підтримки й відновлення зруйнованої культурної екосистеми країни. Захід відк-

рився виступом Олени Зеленської, яка наголосила: «Ми повинні захищати культуру, як і наш народ». Серед спікерів також були перша заступниця міністра закордонних справ України Еміне Джапарова, керівники офісів культурних інституцій Європи, зокрема Камілла Мордхорст, генеральна директорка Данського інституту культури; Йоганнес Еберт, генеральний секретар і голова Goethe-Institut; Мат'є Пейро, Директор з питань культури та м'якої дипломатії Міністерства закордонних та європейських справ Франції; Вів'єн Уокер, виконавча директорка Консультативної комісії з питань державної дипломатії при Державному департаменті США та інші. Під час форуму працювала мультимедійна виставка «Листівки з України», що продемонструвала шкоду, завдану російськими військами українській культурній спадщині.

Генеральна асамблея EUNIC (Мережа національних культурних інститутів ЄС) 8 грудня у Брюсселі одногolosно ухвалила рішення про прийняття Українського інституту до EUNIC як асоційованого члена. Мережа об'єднує інститути культурної дипломатії країн ЄС та Великої Британії, а також міністерства закордонних справ і міністерства культури. Український інститут став 39 членом об'єднання. EUNIC посилює роль культури в міжнародних відносинах і є стратегічним партнером Європейського Союзу. Це ключова мережа культурної дипломатії в Європі та майданчик для спільних ініціатив і обміну досвідом. Географія діяльності EUNIC не обмежується лише Європою: мережа працює у понад 100 країн світу через 136 кластерів. Володимир Шейко, генеральний директор Українського інституту, взяв участь у панельній дискусії, що відкривала асамблею.

12 грудня у Парижі перша леді Олена Зеленська та міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко обговорили з генеральним директором ЮНЕСКО Одрі Азуле потреби культури та освіти. Йшлося про список необхідного обладнання для українських закладів культури, аби вони могли пережити зиму. Це генератори, яких зараз не вистачає, засоби консервації споруд, фінансова допомога. А 13 грудня під час зустрічі з міністром культури Франції Риммою Абдул-Малак перша леді О. Зеленська разом з міністром О. Ткаченком запропонували спільно реалізувати проєкт про тисячолітню історію українського мистецтва – *Ukraine. Out of blackout*. Він має пролити світло на українську культуру та її зв'язок з Європою. Дружина Президента та очільник МКІП обговорили з міністром культури Франції створення спільного європейського культурного фронту, термінову допомогу українським закладам культури, зокрема потребу в обладнанні, яке допоможе пережити зимовий період, а також фінансову підтримку зруйнованих закладів культури Чернігівської області.

Заступниця міністра культури та інформаційної політики України Катерина Чуєва виступила онлайн на 17-му засіданні Комітету із захисту культурних цінностей у разі збройного конфлікту, членом якого є Україна. Засідання пройшло у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі. Збереженню культурної спадщини в Україні було присвячено окремий блок обговорення. Він включав звіт Секретаріату ЮНЕСКО про вже здійснені та заплановані заходи, промову української сторони, заяву від групи країн-друзів України та коментарі учасників засідання. Заступниця міністра закликала Комітет до активних дій, зазначивши, що Україна готова ділитися своїм досвідом, та працювати спільно з країнами-учасницями над удо-

сконаленням механізмів відповідальності за порушення міжнародного гуманітарного права, зокрема, в царині культурної спадщини. Своєю чергою Комітет закликав держави-учасниці продовжувати робити фінансові внески та надавати обладнання для захисту, охорони та відновлення культурної спадщини під час війни, аби посилити діяльність ЮНЕСКО в Україні та звернувся із закликом продовжувати надавати всю необхідну допомогу Україні. Крім того, Комітет схвалив перерозподіл 50 000 доларів США на закупівлю й доставлення Секретаріатом обладнання для захисту культурних цінностей в Україні.

14 грудня в Європарламенті у Страсбурзі (Франція) відбулася церемонія нагородження премією Сахарова «За свободу думки» 2022 року, яку присуджено хороброму народові України, в особі його Президента, обраних лідерів та громадянського суспільства. Премію вручила голова Європарламенту Роберта Мецола. Від імені українського народу її отримали мер окупованого міста Мелітополь Запорізької області Іван Федоров, голова організації «Центр громадянських свобод», яка у 2022 році отримала Нобелівську премію миру, Олександра Матвійчук, засновниця евакуаційної медичної частини «Янголи Тайри» Юлія Паєвська та ін. Президент України взяв участь у церемонії в онлайн-форматі.

Український народ і Президент Володимир Зеленський стали й лауреатами престижної Міжнародної премії Карла Великого міста Аахен (Німеччина) за 2023 рік. Про це повідомив комітет премії 16 грудня. Журі обґрунтувало свій вибір тим, що український народ є жертвою невимовно жорстокої російсько-агресорської війни, яка порушує міжнародне право. Під проводом свого Президента Володимира Зеленського він захищає не лише суверенітет своєї країни та життя її громадян, а й Європу та європейські цінності.

Українські фотожурналісти Євген Малолетка та Мстислав Чернов, які висвітлювали події в оточеному військами РФ Маріуполі, отримали від міжнародної некомерційної організації захисту прав людини «Репортери без кордонів» премію «За свободу преси» («Press Freedom Prize») у номінації «За вплив». Церемонія вручення премії відбулася 12 грудня в Парижі (Франція). Під час події виступив міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко. Крім того, Євген Малолетка став найкращим фотографом 2022 року за версією британського видання The Guardian.

Український письменник, поет, перекладач, музикант та громадський діяч Сергій Жадан отримав премію Ганни Арендт за політичне мислення. Вручення відбулося 2 грудня у Бремені (Німеччина). Премію Ганни Арендт присуджує Фонд Генріха Бьоля разом з містом Бремен. Крім того, Сергію Жадану присуджено європейську премію за підтримку демократичних цінностей – Schwarzkopf Europe Prize. Про це стало відомо 14 грудня із публікації на сайті фонду Schwarzkopf. А німецьке видання Frankfurter Allgemeine Zeitung 4 грудня включило Жадана до рейтингу культурних діячів року, в якому він посів друге місце.

Українська письменниця Оксана Забужко та літературознавиця і журналістка Ірина Славінська долучилися до 8-го конгресу жінок «Феміністична Україна: нове геополітичне сестринство», що відбувся у Брюсселі 1 грудня. У програмі конгресу брали участь українські та польські активістки, мисткині та політикині, зокрема віце-президентка Європарламенту Єва Копач. Жіночий конгрес проходив

у KANAL-Centre Pompidou з ініціативи бельгійсько-польської жіночої організації Elles Sans Frontières та у партнерстві з Українським інститутом і Посольством України у Королівстві Бельгія.

Рішення про визнання Голодомору 1932–1933 років геноцидом українського народу ухвалив 14 грудня Сенат Чеської Республіки, а 15 грудня відповідну резолюцію – Європейський парламент. Своєю чергою Національна рада Австрії ухвалила постанову, в якій визнала Голодомор 1932–1933 років в Україні «жахливим злочином» сталінського режиму.

300-річчя Григорія Сковороди

За кордоном

9 грудня у межах найбільшого книжкового ярмарку Румунії Gaudeamus у Бухаресті відбулася презентація видання «Байки» Григорія Сковороди в перекладі румунською мовою. Подію було приурочено до 300-річчя від дня народження українського філософа, поета і педагога. Участь у презентації взяли посол України в Румунії Ігор Прокопчук, лектор секції української мови та літератури Бухарестського університету Альона Біволару, яка здійснила переклад «Байок», представники академічних кіл Румунії та керівник видавництва «ARC» Юрій Бирса. Окрім того, 9 грудня у Східній бібліотеці Бейрута в Лівані було презентовано видання творів Григорія Сковороди арабською мовою у перекладі Імадеддіна Раефа. Збірник вийшов у ліванському видавництві «Almousawwer Alrabi». До нього увійшли переклади творів Сковороди зі збірників «Сад Божественних пісень» та «Байки харківські», а також його біографія, написана М. Ковалинським. Цю презентацію, яку провів професор Ігор Осташ (Надзвичайний і Повноважний Посол України в Лівані з 2016 по 2022 рр.), було присвячено ще одній важливій даті – 30-річчю дипломатичних відносин між Україною та Ліванською Республікою. У рамках заходу також відбулася прем'єра документального фільму «Григорій Сковорода. Світе, я йду до тебе» з арабськими субтитрами (автор – І. Осташ, режисер – Станіслав Литвинов).

Українська художниця О. Чепелик цього річ була почесною гостею фестивалю Objectif Vidéo Nice (французький фестиваль відеомистецтва у місті Ніцца; проходив 18 листопада – 4 грудня). У ньому вона брала участь з трьома своїми проєктами, з яких один – «Сад божественних пісень» за філософією Григорія Сковороди. Проєкт, присвячений 300-річчю від дня народження видатного філософа, поета і педагога, було представлено в Центрі сучасних культур 109. Це візуальне дослідження метафорично досліджувало діалог філософських ідей Григорія Сковороди від XVIII століття до ідей сучасного польського і англійського філософа Зигмунта Баумана в межах широкого ряду взаємовідносин.

2 грудня біля Українського дому у Вашингтоні (США) відбулася церемонія відкриття пам'ятника Григорію Сковороді. Статуя Сковороди зображає його під час ходи з патерицею і книжкою в руках. Автор скульптури – американський митець Марк Роудс.

В Україні

За 10 місяців війни багато світових музикантів, акторів, режисерів, сценаристів та продюсерів висловили солідарність з українським народом. Чимало з них також приїжджали до України, попри повітряну тривогу та реальну небезпеку для життя. Не став виключенням і грудень. Уже вдруге від початку великої війни в Україні з незвичайним концертом виступив литовський піаніст Даріус Мажинтас. Так, 13 грудня відбувся виступ музиканта на Кременецькій горі у деокупованому Ізюмі Харківської області. Він зіграв твори з циклу «Наївна музика» українського композитора Валентина Сильвестрова. А Київську область з благодійною місією відвідала 14 грудня американська письменниця, філантроп, телеведуча Мітці Пердью.

За кордоном

У ніч з 21 на 22 грудня знакові місця у різних куточках світу вимкнули світло на знак солідарності з Україною. Спільну ініціативу United24 та МЗС – #LightUpUkraine – підтримали 19 країн. Найвідвідуваніші місця світу, серед яких Колізей у Римі (Італія), Сіднейська опера (Австралія), нью-йоркський Карнегі-Хол (США), будівлі Європарламенту (Страсбург, Франція), Європейської Комісії і штаб-квартира НАТО (Брюссель, Бельгія), ратуші Парижа (Франція) і Порту (Португалія), головні різдвяні ялинки Нью-Йорка біля Рокфеллерського центру та Лондона на Трафальгарській площі, а також у Празі (Чехія), Ризі (Латвія), Софії (Болгарія), Вроцлаві (Польща), Турку (Фінляндія), Вільнюсі (Литва), відома телевежа Торонто (Канада) та інші, вимкнули святкову ілюмінацію на знак підтримки України та з закликком приєднатись до збору коштів на генератори для українських лікарень.

Ірландський співак, фронтмен рок-гурту «The Frames», Глен Гансард разом із колегами Дермотом Кеннеді та Імельдою Мей присвятив пісню «Falling Slowly» українцям, які через війну стали біженцями. Міні-концерт відбувся на вулиці у Дубліні. Під час виступу до артиста приєдналися українці.

Вуличні художники Innerfields створили в німецькій столиці мурал «Відсутній» (Absent). Стінопис присвячено українцям, які втрачають рідних на війні. «Відсутній» створено за мотивами подібного київського муралу «Присутній» (Present), написаного цими ж авторами у 2016 році й присвяченого анексії українського Криму. Берлінський мурал можна побачити на стіні будинку у районі Веддінг.

Інформаційна безпека

За кордоном

6 грудня в Брюсселі, у штаб-квартирі НАТО, відбувся Форум Україна–ЄС «Протидія російським фальшивим наративам». Форум відвідали головні експерти урядових організацій і громадянського суспільства з України, Польщі, Литви, Великої Британії та інших країн для обговорення сучасних найефективніших інструментів протидії дезінформації. Метою Форуму стало об'єднання країн-партнерів для розвитку подальшої співпраці та обміну досвідом з протидії дезін-

формації. Захід відбувся за організаційного сприяння ГО «Офіс розвитку бренду України» та Центру європейських досліджень імені Вільфріда Мартенса в партнерстві з Міністерством закордонних справ України та Представництвом України при ЄС.

Дні культури

За кордоном

23 грудня у Стамбулі стартували Дні Криму в Туреччині, які продовжилися 24–25 грудня у місті Ескішехірі, що є одним з центрів проживання кримськотатарської діаспори. На відкритті заходу у Стамбулі виступили Постійна представниця Президента України в АР Крим Таміла Ташева, Голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, Генеральний Консул України в Стамбулі Роман Недільський та керівництво Стамбульського політехнічного університету. Присутніми були співголова МФО Кримська платформа Вадим Галайчук та народний депутат Роман Гришук, який очолює Міжпарламентську групу дружби України та Туреччини. Дні Криму в Туреччині в Ескішехірі відбувалися в університеті «Анадолу». Крім вищезазначених осіб до заходу долучився Головний радник Президента Туреччини Ялчин Топчу. Учасники заходів вшанували пам'ять жертв депортації кримських татар 18 травня 1944 року. Окрім того, відбулися панельні дискусії, виставки, концертна програма, покази фільмів українського та кримськотатарського режисера Ахтема Сеїтаблаєва, зустрічі з письменниками, митцями та науковцями.

Закордонне українство

В Україні

14 грудня делегацію Світового Конгресу Українців під проводом президента СКУ Павла Грода прийняли глава УГКЦ Святослав Шевчук та предстоятель ПЦУ Єпіфаній. Представники СКУ та очільники українських церков обговорили виклики для українського народу, пов'язані з повномасштабною війною проти російських загарбників, залучення всебічної міжнародної допомоги Україні, підтримку українських біженців за кордоном, релігійну та міжконфесійну ситуацію в Україні та інші питання.

За кордоном

Український центр молоді та дітей в Латвії проводив з 20 по 23 грудня X Міжнародний фестиваль творчості української молоді «Балтійські зорі». У ньому взяли участь близько 130 юних виконавців із України, Латвії, Литви та Естонії: 100 офлайн і 30 онлайн. Головний концерт відбувся 20 грудня в ризькому Палаці культури «Ілгуціємс». Потім учасники вирушили в Таллінн (Естонія). Звідти на круїзному лайнері – до Стокгольма (Швеція). У концертному залі лайнера також відбувалися виступи учасників фестивалю.

«Міжнародний фестиваль українських колядок» організувала і провела 18 грудня Тіміська філія Союзу українців Румунії. Фестиваль проходив у Будинку культури українців у Тімішоарі. Спеціальними гостями заходу були колядники з Сербії та України.

Дебютний концерт Української капели в Берліні з програмою «Різдвяна коляда» відбувся 10 грудня на сцені Theater im Delphi. Вокальний проєкт об'єднав митців, для яких Берлін став домом, а також тих, хто знайшов тут тимчасовий прихисток від війни. Засновниця, керівниця та ідейна натхненниця хору – артистка Анна Варгун (Херсон), диригент – Микола Катеринчук (Чернівці). У концерті також взяли участь Київський дитячий хор «Диво», Берлінський вокальний ансамбль SoloWay та Литовський фольклорний ансамбль «Саулале». Координацією заходу займалася Оксана Снідалова зі скаутської організації «Пласт» м. Берлін.

В одному з найбільших мистецьких центрів США – Центрі Кеннеді у Вашингтоні – 21 грудня відбувся концерт «Різдво в Україні», учасниками якого були музичний гурт Gerdan, який у своєму виступі поєднав старовинні колядки з різних регіонів із сучасним аранжуванням, а також Школа українського танцю у Вашингтоні (балетмейстер – Роман Микита).

Фотовиставку про українські різдвяні звичаї та традиції підготувало у Празі Посольство України в Чехії у співпраці з громадською організацією «Українер in Czech». Виставку можна було побачити перед будівлею посольства починаючи з 27 грудня.

Українська діаспора, зокрема в Угорщині, Хорватії та Канаді, приєдналася до другого Національного тижня читань і оголосила про започаткування Тижня українських читань пам'яті вбитого росіянами українського дитячого письменника Володимира Вакуленка. Організаторами виступили: Уляна Княгинецька, видавчиня, авторка й організаторка Міжнародного проєкту «Дитяча українська казка XXI століття», член Товариства української культури в Угорщині; Олена Диба, режисерка, кандидат педагогічних наук, член Товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка (м. Київ, Україна – м. Спліт, Хорватія); Любов Славатинська, голова Товариства «Четверта Хвиля», видавчиня журналу «Розумники» (м. Торонто, Канада); Світлана Мелобенська, художниця піском, викладачка, авторка програм з пісочного мистецтва (м. Едмонтон, Канада) та ін.

Громадська організація українців в Німеччині IWEK e.V видала перший альманах «Книги про Україну» німецькою мовою. До видання увійшли рецензії на класичні та сучасні твори української літератури, а також історичні тексти. Мета видання – розказати про Україну, щоб німецькомовна аудиторія змогла відкрити для себе нашу культуру, а також дізнатися хто з німецькомовних авторів писав про Україну. Крім Сергія Жадана, Оксани Забужко, Тані Малярчук та інших, автори згадують про Олексія Чупу, Андрія Любку, а також Розу Ауслендер, Гайнріха Бьоля, Мартину Поллака, Наташу Водін та багатьох інших. Дизайн книги розробили та надрукували в Україні. Кошти від продажів планують передати на закупівлю українських книжок для німецьких бібліотек і допомогу українським шпиталям, а також використати на фінансування майбутніх проєктів з інформування німецького суспільства про українців і українську культуру.

Союз українців у Великій Британії урочисто відкрив 10 грудня у шотландському місті Глазго Український дім. Головною ідейною натхненницею та організаторкою культурного осередку стала Оксана Мавродій, оперна співачка, громадська діячка. Українській дім буде місцем для культурного відпочинку дітей і до-

рослих, а також місцем проведення курсів англійської мови для українців, які через війну нещодавно опинились у Шотландії.

У місті Ізмір, що на заході Туреччини, відбулися благодійні ярмарок і концерт на підтримку України, організовані головою Об'єднання українців Ізміра Оленою Озбек, Польською спілкою культури та дружби й активістами українських громад Ізміра та Кушадаси. У концерті взяли участь виконавці з України, Польщі, Туреччини та Великої Британії. Український хор існує в Ізмірі близько 1,5 місяців і це був їхній дебютний виступ.

Показ документального фільму «Трохи нижче неба» та зустріч з його режисером Русланом Горовим організували 12 грудня у столиці Туреччини Українське культурне товариство та Генеральне консульство України в Стамбулі. Фільм розповідає історію про чотирьох «кіборгів», які загинули під час боїв за Донецький аеропорт у 2015 році.

У приміщенні галереї Канадсько-української мистецької фундації (Торонто) упродовж місяця працювала виставка творів митців діаспори «Дух свободи» («Spirit of Freedom»), яку було відкрито спільно з Українською спілкою образотворчих митців Канади ще 27 листопада. Серед авторів представлених на виставці творів – Марія Антонів, Людмила Барміна, Віктор Дейсун, Данило Глинчак, Богдан Головацький, Станіслав Хоменко, Христина Кудрик, Іван Лазірко, Олег Лесюк, Олег Ліпченко, Павло Лопата, Михайло Ляхович, Наталія Мачкур, Лілія Муглія-Вовк та інші.

У ратуші австрійського Граца 9 грудня відбулося відкриття виставки малюнків українських дітей та жінок, які знайшли притулок у місті після виїзду з Батьківщини через війну, «Сила життя». До творчого проєкту долучилися понад 30 учасників. Виставка, яка стала можливою завдяки офісу культурного посередництва Штирії, була ініційована українською культурною спілкою «Рідна домівка».

Товариству української культури в Угорщині (ТУКУ) присуджено премію за вагомий внесок у розвиток української національної меншини. Державну нагороду присуджено за 30-літню працю товариства. Товариство української культури в Угорщині (ТУКУ) – провідна українська організація української діаспори в Угорщині. Є членом Світового конгресу українців.

13 грудня українська громада німецького міста Шверін, адміністративного центру федеральної землі Мекленбург-Передня Померанія, відкрила пам'ятний знак, щоб вшанувати пам'ять загиблих українців у загарбницькій російській війні.

Благодійність В Україні

12 грудня у галереї Червоного корпусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбулася презентація каталогу проєкту «Фарби полум'я сердець». До проєкту долучилися провідні митці України та 55-ти інших країн, які об'єдналися на підтримку нашої держави. До каталогу увійшли, зокрема, твори авторів з Німеччини, Швейцарії, Іспанії, Бельгії, Грузії, Польщі, Албанії, Ізраїлю та ін. Усі кошти з продажу каталогу підуть на допомогу Київському

національному університету ім. Тараса Шевченка, який постраждав унаслідок російського ракетного обстрілу.

За кордоном

14 грудня у Стамбулі (Туреччина) відбувся благодійний вечір-концерт на підтримку України, організований Генеральним консульством України спільно з Генеральним консульством Великої Британії в Стамбулі. Українські та британські музичні композиції виконали відомі українські музиканти – перша скрипка Бількентського симфонічного оркестру в Анкарі Євген Кострицький та лауреат престижних міжнародних конкурсів, піаніст Олексій Гринюк, який нині живе у Великій Британії. У приміщенні Генерального консульства Великої Британії в Стамбулі, де проходив захід, увазі гостей також було представлено виставку робіт українських художників, створених в рамках проекту української мисткині, кураторки Istanbul Artist Residency Поліни Сьомочкіної. Кошти, зібрані під час заходу, будуть перераховані до Фондації Олени Зеленської.

Виступом 11 грудня у латвійському місті Даугавпілс Харківський кросовер-оркестр Prime Orchestra відкрив серію концертів спеціальної програми Christmas Sympho Show у європейських містах. Напередодні свят музиканти зіграли різдвяні та новорічні світові хіти у своїй симфонічній інтерпретації. Європейський тур, що тривав до 31 грудня, охопив також латвійські міста Лієпая, Рига, естонські Таллін, Нарва, Пярну, грецьке Ліберець, польські Вроцлав, Познань, Гдиня, Люблін, Варшава, німецькі Брауншвейг, Штутгарт і Гільдесгайм. Під час концертів у Європі митці збирали допомогу для українців, які постраждали від війни.

Український музичний етногурт «ДахаБраха» закінчив європейський благодійний тур, що стартував 16 листопада у столиці Норвегії та був присвячений підтримці України у війні з росією. У грудні маршрут туру проліг Чехією (Брно), Словаччиною (Братислава), Угорщиною (Будапешт), Німеччиною (Берлін, Мюнхен), Грецією (Афіни, Салоніки), Францією (Брест), Угорщиною (Будапешт). Останній виступ колективу відбувся 18 грудня у Відні (Австрія).

Український реп-гурт «Kalush» (цьогорічний переможець «Євробачення») став спеціальним запрошеним гостем різдвяного благодійного гала-концерту EU4Ukraine, що відбувся 17–18 грудня у Відні (Австрія). Організатор події – Представництво Європейського Союзу при міжнародних організаціях у Відні.

Британський рок-гурт «Pink Floyd» та вокаліст українського гурту «Бумбокс» Андрій Хливиюк збрали 500 тис. фунтів стерлінгів (понад 600 тис. доларів) завдяки запису спільної пісні «Heu, Heu, Rise Up». Кошти, які пожертвували слухачі, розподілять між п'ятьма благодійними організаціями.

Цього року Україна стала головною темою Різдвяного ярмарку у Берліні, що тривав біля палацу Шарлоттенбург з 21 листопада до 26 грудня. Благодійна організація Ukraine-Hilfe Berlin e.V. та українська православна громада Берліна безкоштовно орендували на ярмарку три намети. У двох невеликих кіосках готували українські страви, а в більшому – білому павільйоні – облаштували сувенірний магазин, фотовиставку «Україна: ціна свободи» та пункт збору гуманітарної допомоги. Усі кошти, зібрані на ярмарку, будуть спрямовані на допомогу Україні.

У рамках Міжнародного благодійного марафону на підтримку дітей України «Колискова КіноКраїна» та за підтримки Українського культурного фонду та Посольства України в Болгарії у Софії та Варні зимові святкування для багатьох дітей розпочалися показами українського кіно. Їх організовано за сприяння Освітнього хабу у м. Софія, освітньо-інтеграційного центру «Український вулик» та української діаспори в Болгарії «Український Дім».

У Гаазі запустили трамвай з українським дизайном, який закликає підтримати фандрейзингову платформу UNITED24. Маршрут № 1 пролягає між двома містами у Нідерландах – Гаага та Делфт – та проходить через їхні центральні вулиці. В основу дизайну трамваїв закладено елементи графічних робіт українського дизайнера Георгія Нарбута. Над візуалізацією проєкту працювала дизайнерка М. Норазян. Проєкт став продовженням ініціативи групи віденських волонтерів на чолі з українськими дипломатами О. Вербовим та В. Литвином, які творчо підійшли до просування платформи UNITED24 в Європі.

Фестивалі В Україні

16–17 грудня у Львові відбувся четвертий Міжнародний фестиваль архітектури та мистецтв «ВЕЖА+». У події взяли участь понад 170 архітекторів, урбаністів, дизайнерів, представників інших творчих професій з України, а також Франції, Німеччини, Польщі. Свої найновіші проєкти представили, зокрема, французький архітектор Мартен Дюплантьє (Париж), архітектурний фотограф з Німеччини Йохан Зердун (Фрайбург), медіахудожник з Польщі Александр Яніцький (Краків). На теперішньому фестивалі головними темами стали «Війна. Архітектурний вимір» і «Архітектура нової України. Відбудова». Однією з центральних стала дискусія «Архітектори в час війни. Теорія, Практика, Освіта».

Французький Інститут в Україні уже втретє організував та провів 10 грудня фестиваль NOVEMBRE NUMÉRIQUE! Ця подія демонструє французьку цифрову творчість у всіх її формах: віртуальна реальність, відеоігри, цифрове мистецтво, інтерактивний театр та музика, цифрові освітні проєкти, підприємництво тощо. Цього року організатори запропонували програму, призначену спеціально для підлітків та дітей від 8 років. Весь поверх нещодавно оновленої медіатеки було організовано таким чином, щоб якнайкраще представити 8 освітніх та розважальних цифрових робіт із добірки «Unlock», підготовленої Французьким інститутом: інноваційна книга – «Метод Кюрі» та «Ава та Птах з інструментами», доповнена реальність – «Пташки!» та «Маленька танцівниця», відеогра – «Unmaze» та «Play a Kandinsky», веб-мультфільм – «Yojobot stories», вебсеріал – «Таємниці Парижа».

14–15 грудня в Івано-Франківську в рамках імплементації проєкту «Дослідження та збереження єврейської культурної спадщини на прикордонній території» (впроваджується в рамках Програми транскордонного співробітництва ЄІС Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна 2014–2020, що фінансується Європейським Союзом) відбувся фестиваль єврейської культури «Євреї Станіслава. Хто вони?». Програма включала: фотовиставку про життя єврейської спільноти в Івано-Франківську, перегляд фільму «Життя прекрасне», відкриття зовнішнього

освітлення Синагоги; екскурсію містом «Багатонаціональний Станіслав», ярмарок для збору коштів ЗСУ тощо.

За кордоном

17 грудня у Берліні (Німеччина) пройшов культурний фестиваль «Маріуполь – місто надії» за участі українських митців. Упродовж чотирьох днів в арт-просторі «Готель Континенталь» українські митці, більшість яких маріупольці, демонстрували результати своєї спільної праці, аби показати трагічну долю міста як символу українського опору агресії РФ та порушити питання про його майбутнє. На фестивалі було представлено театральні вистави, короткометражні стрічки, фотовиставки, аудіовізуальні інсталяції. Відкрила захід анімаційна робота «Маріуполь. 1000 ночей» ілюстратора Софії Мельник та куратора фестивалю «ГОГОЛЬFEST» Андрія Палатного, яка розповідає про руйнування міста російською армією. З різних куточків світу приїхали актори маріупольського народного театру «Театроманія», які показали виставу «Тіні забутих предків» за М. Коцюбинським.

Синтез мистецтв В Україні

Українська бієнале цифрового та медіамистецтва Ubiennale 2023 проходила: 7–11 грудня – у Львові (артцентр «Дзига»), 14–18 грудня – в Ужгороді (Ужгородський національний університет), а 21–25 грудня – в Києві (Музей історії Києва). Глядачі виставок могли побачити VR, AR, відеоарт та NFT експонати митців з понад 10 країн (об'єднані загальною темою «30 років Свободи»). Серед робіт були як експонати першої бієнале цифрового та медіа мистецтва Ubiennale 2021 року, так і нові роботи українських митців, створені під час війни. Це твори авторів з Іспанії, Італії, Великої Британії, Нідерландів, Німеччини, Франції, Польщі, Словенії та Чехії, України. Виставки супроводжувалися професійною панеллю обговорень за участі митців та кураторів, серед яких Павел Сметана з Чехії, Наталія Великанова з Франції, Юрій Лех з Іспанії та ін. Виставки було організовано завдяки фінансуванню зі Стабілізаційного фонду культури та освіти 2022 Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини та Goethe-Institut. Вхід на виставки був безкоштовний.

За кордоном

У Нью-Йорку відбулася презентація фільму українського режисера-хореографа Анатолія Сачівка «Водуреду», побудованого на композиціях сучасного балету. Стрічку було продемонстровано в кінозалі мистецького коледжу Cooper Union. Усі танці у стрічці виконуються під хоровий спів веснянок, гаївок і «Щедрика» з доробку Миколи Леонтовича та молитву «Вірую». Композиції, що стали саундтреками до фільму, виконали учасники хору Київської державної консерваторії.

Музика В Україні

XXII Міжнародний фестиваль сучасної імпровізаційної музики Jazz Bez, який розпочався 28 листопада, окрім Львова проходив у Дрогобичі, Рівному, та Умані. Цьогорічна тема фестивалю – релокація в культурі України. У програмі заходу були події формати для різних вікових категорій. Широка пре- і супровідна подієва програма фестивалю, що стартувала в кінці листопада та включала тренінги-лекції, відкриті репетиції, музичні майстер-класи тощо. Власне концерти відбулися 2–6 грудня. На сценах Jazz Bez виступали музиканти із України, Польщі, Аргентини та Бельгії. Зокрема 3 грудня у львівському артцентрі «Дзиза» відбувся вечір актуальної польської імпровізаційної музики із колективом Jazz Forum Talents, у складі якого – Кася Петшко (фортепіано), Мацей Кондзеля (саксофон), Якуб Мізерацький (гітара), Томаш Хила (скрипка), Кацпер Смолінський (гармоніка), Роман Хранюк (контрабас), Адам Загорський (перкусія). Перед гостями вечора також виступив бельгійський піаніст Іван Падуарт. Після Львова іноземний гість провів концерти у Рівному та Умані. Інший гість фестивалю – аргентинець Себастьян Грещук взяв участь у батлі трубачів «Чия труба звучить переможніше?», що відбувся в артцентрі «Дзиза» 4 грудня. XXII Міжнародний фестиваль сучасної імпровізаційної музики Jazz Bez втілювали Інститут стратегії культури та громадське об'єднання «Вірменська 35» за підтримки America House Lviv, Польського Інституту у Києві, Генерального Консульства Республіки Польща у Львові.

У рамках Music Ambassadors Tour у першій половині грудня до України приїхали організатори фестивалів і нічних подій з Європи, Канади та Грузії. За благодійною ініціативою Music Saves UA вони відвідали Київщину, а також декілька міст на півдні України, зокрема, гуманітарний штаб у Миколаєві. І за їхньої участі у Києві та Львові відбулися дискусії щодо культурного життя у період війни. Music Ambassadors Tour – це соціально-культурний проєкт, який переслідує декілька цілей: по-перше, залучення професіоналів музичної сфери з інших країн, аби вони стали культурними амбасадорами України у себе вдома. По-друге, мотивувати до збору коштів, надання гуманітарної допомоги та забезпечення стабільної роботи волонтерських ініціатив. По-третє, обговорити шляхи розвитку культурного життя в Україні, враховуючи реалії війни. Music Ambassadors Tour організовано Всеукраїнською Асоціацією Музичних Подій (UAME) та командою Night Ambassadors.

За кордоном

4 грудня у найпрестижнішому концертному залі Нью-Йорка – Карнегі-Хол – відбувся великий концерт «Записки з України» (Notes from Ukraine). Концерт продовжив місію культурної дипломатії України: 100 років тому Українська Республіканська Капела вперше у США заспівала твір М. Леонтовича «Щедрик», який став невід'ємною частиною різдвяних святкувань в усьому світі як «Carol of the Bells». Ведучими концерту стали американський кінорежисер, сценарист, продюсер та актор Мартін Скорсезе та американська кіноакторка українського походження Віра Фарміга. Для участі у «Notes from Ukraine» з Києва до Нью-Йорка

прибув український дитячий хор «Щедрик». Також на сцені виступили український хор «Думка» з Нью-Йорка, хор «Триніті Вол-Стріт», українська капела бандуристів Північної Америки імені Шевченка, американська оперна співачка Джанай Брюггер та українсько-канадська співачка Марічка Марчик. Програма концерту складалася із народних та сучасних хорових мелодій від українських та американських композиторів Еріка Вітакра, Леонарда Бернштейна, Валентина Сильвестрова, Джорджа Гершвіна та інших. Композитор Тревор Вестон представив свою нову композицію на вірш Сергія Жадана «Довго», написаний спеціально для концерту. Частина коштів від придбаних квитків буде спрямовано до ініціативи UNITED24 для відбудови країни. Концерт було організовано Українським інститутом, МЗС України, Razom for Ukraine та Ukrainian Contemporary Music Festival за підтримки Посольства України в США, Посольства США в Україні, Постійного представництва України при ООН та Генерального консульства України у Нью-Йорку.

23-річний український скрипаль, харків'янин Дмитро Удовиченко посів перше місце на Сінгапурському міжнародному скрипковому конкурсі, що проходив 1–14 грудня. Удовиченко здобув перемогу, виконуючи скрипковий концерт Брамса у супроводі Сінгапурського симфонічного оркестру.

15 грудня у Парижі відбувся дебютний концерт «Лятошинський тріо» (у складі Михайла Захарова (скрипка), Олексія Шадріна (віолончель) та Романа Лопатинського (ф-но)). Організатором події виступила Асоціація друзів української культури у Франції у партнерстві з Посольством України. Місце проведення концерту – Foyer Favart Opera Comique. Спеціальний гість – Андрій Малахов (альт). Увазі паризької публіки було представлено невідомі камерні твори українського композитора ХХ ст. Федора Якименка, творчість якого надовго залишалася невідомою, та епічне Друге фортепіанне тріо Бориса Лятошинського.

Етногурт «Курбаси» представив українську автентичну музику у Франції в межах ініціативи «Українська весна». Вперше у Парижі прозвучав проєкт гурту «Пісні українського лісу», що був створений в одному з лісів Львівської області. Гурт виступив з камерною програмою 16 грудня у Культурно-інформаційному центрі Посольства України у Франції. Також напередодні Різдва учасниці колективу Наталія та Марія дали майстер-клас з виконання колядок і щедрівок для французів. «Українська весна» є ініціативою Українського інституту в партнерстві з Посольством України у Франції, відбувається за підтримки Благодійного фонду «Мистецькі надра» та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Концерт музики українського композитора Валентина Сильвестрова «Присвята Україні» було організовано 14 грудня в концертному залі «Дзінтарі» у Юрмалі (Латвія). Українська співачка Інна Галатенко та піаніст Євгеній Моторенко виконали музичні композиції В. Сильвестрова на вірші українських поетів Т. Шевченка, Лесі України, І. Франка, П. Тичини та інших. На заході були присутні Спікер Сейму Латвії Едвардс Смілтєнс з дружиною, депутати парламенту, глави та члени дипломатичних місій в Латвії, українські військові, які проходять лікування, а також латвійські волонтери, представники української діаспори та тимчасово переміщені особи з України.

Співачка Джамала на початку грудня взяла участь у 45-й церемонії вручення премії Центру Кеннеді у Вашингтоні (США). На гала-концерті артистка процитувала рядки гімну України. Вони прозвучали під час пісні Walk On, яку співачка виконала разом із музикантами Hozier (Ірландія) та Бренді Карлайлою (США).

Театр В Україні

Британський театр Фінбороу (Finborough Theatre) привіз до Києва українську прем'єру п'єси «Pussycat in the Memory of Darkness» («Кицька на спогад про темінь») сучасного українського драматурга Неди Нежданої у перекладі англійською Джона Фарндона. Два покази цієї вистави відбулися: 8 грудня – у приміщенні ProEnglish Theatre Hub, а 10 грудня – у Національному центрі Леся Курбаса. Постановка режисера Полі Кріда.

За кордоном

3 і 4 грудня у Драматичному театрі Александра Венгерка (Білосток, Польща) відбулися прем'єри вистави «Inwazja» («Вторгнення») у постановці Тамари Трунової за п'єсою Маліни Пшеслюги. Це – копродукційна вистава, що створювалася представниками трьох країн – Польщі, України, Литви – в рамках проекту «Напрям Україна». Команда Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра поставила проєкт спільно з Драматичним театром Александра Венгерка та Муніципальним театром в Алітусі (Литва). «Inwazja» («Вторгнення») – це історія про українських жінок, які тікають до Польщі від жахів війни. У грудні показ вистави також пройшов литовському Алітусі.

17 грудня Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра вирушив на гастролі з виставою «Погані дороги» Н. Ворожбит. Перші покази відбулися у Варшаві, а 22–23 грудня – у Цюриху (Швейцарія).

16 грудня у Гельсінкі (Фінляндія) лабораторія сучасної експериментальної опери Opera Aperta (створена українськими композиторами Романом Григорівим та Іллею Разумейком) виступила з виставою «Колискова для Маріуполя». Її поставлено у копродукції з фінською Академією імені Сібеліуса в рамках Global festival. У складі інтернаціональної групи у постановці також взяли участь іранські артисти.

Група митців з України та Америки об'єдналися у театральний проєкт «Slovo. Theater Group» та створили виставу «Mothermotherland». В основі вистави «Mothermotherland» лежить новела «Я (Романтика)», написана українським письменником Миколою Хвильовим. Восени 2022 року американська мисткиня Одрі Розі Деже, яка має українське коріння, хотіла створити виставу «Mothermotherland» у Харкові в рамках мистецької резиденції «Слово». 24 лютого цей план було зірвано. Знайшовши фінансування, вже за декілька місяців Одрі запросила п'ятьох митців з Харкова у Піттсбург (штат Пенсильванія) для участі в театральній резиденції. У грудні відбулися перші покази вистави «Mothermotherland» у штатах Нью-Джерсі, Іллінойс, Мериленд, Пенсильванія, зокрема, і у престижному Центрі Кеннеді у Вашингтоні. Покази відбувалися у співпраці з Українським інститутом.

Хореографічне мистецтво В Україні

Українська прем'єра хореографічної вистави про сучасних українок VONA відбулася 22 грудня на онлайн-платформі сучасного українського театру Open Theatre. Продюсер проєкту – Максим Добролюбов. Міжнародний мистецький проєкт VONA створено за підтримки Goethe-Institut Ukraine і втілено внаслідок співпраці шести українських танцівниць та постановчої команди Театру Піни Бауш з міста Вупперталь (Німеччина).

Візуальні мистецтва В Україні

23 та 25 грудня в межах світлового арттуру «РІЗДВЯНЕ СВІТЛО ДЛЯ НАДІЇ» на столичних будівлях засяяли проєкції абстракцій на різдвяну тема-тику, вишиванок, соняшників та багатьох інших українських символів. Усесвітньо відомий швейцарський художник зі світла Геррі Хофштеттер зі своєю командою використовуючи власний генератор, поділився світлом та підсвітив будівлі культурних об'єктів столиці, аби принести українцям надію та світло у темні дні. Візерунки можна було побачити 23 грудня – на Андріївській церкві, Національному музеї історії України, Дзвіниці Михайлівського Золотоверхого монастиря та Дзвіниці Софійського собору, а 25 грудня підсвітили монумент «Батьківщина-мати», Центральний залізничний вокзал, Костел святого Миколая, а також Міністерство культури та інформаційної політики України й Міністерство закордонних справ України. Проєкт реалізувався за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти, посольства Швейцарії в Україні, Посольства України в Швейцарській Конфедерації та Князівстві Ліхтенштейн та Міністерства внутрішніх справ України.

У холі столичної станції метро «Золоті ворота» 2 грудня відбулося відкриття виставки «Війна крізь об'єкти: фото з України». На ній 50 робіт українських та іноземних фотожурналістів, зроблених у різних містах України після нападу росії 24 лютого, органічно доповнили світлинами, зробленими під час збройних конфліктів у Боснії та Герцеговині, а також у Сирії. Серед учасників виставки – іноземні репортери Рон Хавів (США), Хайді Левіне (США), Даніель Еттер (Німеччина), Ніколь Тунг (США). Представлені знімки демонструють спільний трагізм долі різних народів, які пережили військове протистояння. Виставку фінансово підтримав регіональний офіс Фонду імені Фрідріха Еберта «Діалог Східна Європа». Партнери виставки – КМДА та Київська міська рада. Куратор проєкту – Євген Лопушинський.

26 грудня у Національній спілці журналістів України було розгорнуто фотовиставку «Спалахи війни 2022», організовану спільно зі шведською правозахисною організацією Civil Rights Defenders. Куратор виставки – фотокореспондент Associated Press, фіналіст Пулітцерівської премії Єфрем Лукацький. Він є також автором більшості робіт виставки. На ній також було представлено світлини Андрія Андрієнка, Сергія Нужненка, Влади та Костянтина Ліберових, Андрія Марієнка, Романа Чопа.

Фотохудожниця Дар'я Бедернічек з Закарпаття втілила фотопроект, в якому жінки – вимушені переселенки постали в образах епохи Ренесансу. Про-єкт «роз-КАЖИ», результатом якого стала фотовиставка з портретами жінок, відбувся в рамках арт резиденції «Аура міста». Цю резиденцію за грантовим проектом, що впроваджується за дорученням уряду Німеччини, у Сваляві цього року започаткували жінки зі Старобільська Луганської області.

У центрі Харкові на будівлі зруйнованого росіянами бізнес-центру, поруч із Харківською облдержадміністрацією, було встановлено інсталяцію від польського художника Мацея Вогеля, робота символізує польсько-українську дружбу та підтримку. Інсталяцію привіз до Харкова польський благодійний фонд «Майбутнє для України», а вибрав для неї місце та встановив на прохання автора харківський митець Г. Зіньківський.

За кордоном

Катерина Радченко, кураторка, засновниця міжнародного фестивалю сучасної фотографії Odesa Photo Days очолила Європейське журі World Press Photo 2023 та увійшла до складу глобального журі конкурсу. Це вперше за всю історію конкурсу World Press Photo представниця України посіла головуючу позицію в журі.

Комунікаційна кампанія проекту «Крим, 5-та ранку» перемогла у двох номінаціях європейського фестивалю творчості Eurobest. А саме – «Industry Craft» (срібло) і «Design» (бронза). Перемогу принесла інсталяція на підтримку політв'язнів у Криму. Проект створено Українським інститутом у співпраці ISD Group та Міністерством закордонних справ України. Його ініціювали в рамках Кримської платформи, аби якомога більше людей за кордоном почули історії політичних в'язнів та їхніх родин, та дізналися про життя кримських татар в окупації півострова. Фестиваль творчості Eurobest щорічно організовує Міжнародний фестиваль творчості Cannes Lions, що належить британському видавництву та організатору конференцій Ascential.

2–4 грудня на фестивалі Objectif Vidéo Nice (французький фестиваль відеомистецтва у місті Ніцца) український художник Михайло Барабаш представив інтерактивну 4-х каналну інсталяцію «Св. Себастьян». Участь українського митця у фестивалі OVNі підтримав Український інститут в рамках французько-українського проекту «Українська весна».

З трьома проектами у фестивалі Objectif Vidéo Nice взяла участь українська художниця О. Чепелик. Крім проекту «Сад божественних пісень» за філософією Григорія Сковороди, в Центрі сучасних культур 109, вона також представила «Океан» та «Homage Matіssu» в Музеї Матісса в Ніщі. Для музею Матісса була зроблена скульптурна інсталяція «Homage Matіssu», що присвячувалася пам'яті митця. Третій проект був для готелю Windsor Art Jungle Hotel, бо організатором фестивалю OVNі є його власниця, Оділь Редольфі-Пайєн. О. Чепелик показувала у публічному просторі готелю відео-інсталяцію «Гая» (богиня Землі в грецькій міфології).

3 грудня у Берліні відбулося відкриття спільної виставки митців з України та Німеччини «Ти знаєш, що ти – людина @ Точки опору 5». «Ти знаєш, що ти –

людина» – переможець міжнародної програми підтримки виставок «Visualise» Українського Інституту і відбувається за підтримки Goethe-Institut та Goethe-Institut im Exil. Виставка є спільним проектом митців і кураторів об'єднаних ідеєю солідарності з Україною. Мистецький захід відбувався у берлінській церкві Сіонскірхе. Організатори: Український інститут, IZOLYATSIA Platform for Cultural Initiatives, momentum, KleinervonWiese. Виставка триватиме до 7 січня 2023 року.

У Національній Асамблеї Республіки Корея в Сеулі з 29 листопада до 2 грудня проходила виставка української художниці Дар'ї Альошкіної «Мереживо пам'яті», присвячена Голодомору-геноциду українського народу у 1932-1933 роках. Проект складався з тематичних панно в техніці витинанки. Виставку організувало Посольство України, а співорганізаторами виступили Національний музей Голодомору-геноциду в Україні та голова парламентської групи дружби «Корея-Україна» Національної Асамблеї Республіки Корея Чо Джонг Сік.

16 грудня у галереї Міського університету Нью-Йорка (США) відбулося відкриття виставки сучасних українських художників, роботи яких презентовано за допомогою проекторів та екранів. Представлено майже сорок творів художників, серед яких – А. Горська, О. Тістол, О. Ройтбурд, О. Голосій, М. Маценко, А. Кахідзе та ін. Частину робіт присвячено нинішній війні росії проти України. Авторка ідеї та одна з організаторів виставки – Т. Ходаківська.

Відкриття виставки під назвою «НІ ВІЙНИ! Агресія росії проти України на плакатах з усього світу» відбулось 15 грудня в Сенаті Республіки Польща. На виставці було представлено роботи відомих митців із п'ятнадцяти країн, відзначених на різних фестивалях та виставках у багатьох країнах світу. На заході мали промову Маршалек Сенату РП, професор Томаш Гродзькі та радник-посланник Посольства України в Польщі Олег Куць.

10 грудня у нідерландському місті Делфт, у галереї Oude Kerk, було розгорнуто виставку «ЯУкраїна». Відвідати її можна до 28 січня. Експозицію склали роботи фотографів, які побували в епіцентрі війни, та українських ілюстраторів, які наразі живуть у зоні бойових дій. Соціальний мистецький проєкт було організовано за допомогою українських біженців. Проєкт підтримали Gemeente Delft та Rotary Club Delft. Усі кошти від проєкту підуть на гуманітарну допомогу дітям, які стали жертвами війни в Україні.

Посольство України в Японії з нагоди Дня Збройних сил, 6 грудня, відкрило виставку плакатів українського художника Нікіти Тітова. Її присвячено людям мирних професій в Україні, які одягнули військову форму, щоб захистити свою землю від ворога. Виставка доступна для перегляду перед входом до посольства України в Токіо до кінця року.

Зустріч з народним художником України Іваном Марчуком та виставка його робіт пройшли 10 грудня в Українській суботній школі Відня (Австрія). Під час зустрічі були показані роботи митця, виконані його унікальною технікою «пльонтанізм», і новий цикл «Віденські рапсодії».

Творчий доробок черкаської мистецької родини Теліженків було представлено на початку грудня на виставці у французькому місті Понт-Одеме. Стараннями доньки старших Теліженків, Олесі Теліженко, експонувалися знакові роботи сім'ї. Зокрема, авторські вишиті рушники Олександри Теліженко та унікальні ви-

тинанки Миколи Теліженка. Велику увагу приділили відвідувачі виставки творчим роботам самої Олесі Теліженко.

18 грудня в Ризі (Латвія) відбулося відкриття виставки фотографій захисника «Азовсталі», фотографа і керівника пресслужби полку «Азов» Дмитра Козацького. Під час заходу перед присутніми виступили Віцемери Риги Лінда Озола, Едвардс Ратніекс, автор фоторобіт Дмитро Козацький, а також голова латвійського благодійного товариства «Tavi Draugi» Улвіс Новікс.

До 31 грудня у Чеському центрі у Софії (Болгарія) продовжувала свою роботу виставка «Галерея у вікні», відкриття якої відбулося ще 19 травня. Її було представлено спільно з Shcherbenko Art Centre. У межах проєкту презентовано роботи сучасних українських художників, зокрема Влади Ралко, Олега Дімова, Олени Науменко, Марії Прошковської, Марини Талютто й інших авторів.

Український ілюстратор С. Майдуков розробив для Латвії дизайн колекційної монети номіналом у 5 євро, що присвячена Україні. До того ж частину коштів від продажу передаватимуть на допомогу нашій країні. На лицьовій частині монети художник зобразив голуба миру, а на зворотній – слово «Воля», і написи «Воля» латиською мовою та «Латвія – Україні». Придбати монети можна було вже з 15 грудня.

Відоме британське видання The Economist опублікувало низку ілюстрацій української художниці Марії Кінович про те, як змінилося життя в Україні після початку обстрілів росією об'єктів критичної інфраструктури.

Кіномистецтво

В Україні

51-й Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» пройшов з 1 по 7 грудня. В програмі було понад 60 українських та іноземних фільмів. з 37 країн у 12 конкурсних і позаконкурсних програмах. Гран-прі кінофестивалю отримав фільм українського режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука «Памфір» (Україна, Польща, Франція). Найкращим повнометражним фільмом Міжнародного конкурсу стала стрічка «Джойленд» пакистанського режисера Саїма Садіка, а найкращим короткометражним фільмом – стрічка «Усі ворони світу» гонконзької режисерки Ї Тан. Найкращий студентський фільм Міжнародного конкурсу – «З любов'ю, тато» чеської режисерки Діани Кам Ван Нгуєн. Спеціальні відзнаки отримали ще три стрічки: у короткометражній секції – «Альма і Паз» мексиканської режисерки Кріс Гріс, в повнометражній – «Клітка і мрія» бразильського режисера Валеріо Фонсека і «Маленьке тіло» італійської режисерки Лаури Самані.

З 8 по 11 грудня в столичному кінотеатрі «Жовтень» проходив Фестиваль Intro (перекладається як «вступ» – символізує початок нового та невідомого). Фестиваль було організовано командою KyivMusicFilm. До програми увійшло дев'ять стрічок, присвячених музичним колективам, жанрам та окремим культовим особистостям. Зокрема, це «Мобі док» (реж. Роб Гордон Брелвер, США, 2021); «Гельмут Ньютон: Лихий та незрівнянний» (реж. Геро фон Бем, Франція, 2021); «The Runner» (реж. Бой Харшер, Німеччина, 2022); «Інші, як-от я» (реж. Маркус Вернер Гед, Ден Фокс, Велика Британія, 2021); «Італо-диско: ігристий звук 80-х» (реж. Алессандро Мелацціні, Італія, 2021); «Водуруду» (реж. Анатолій

Сачивко, Україна, 2021); «У пошуках Цукрової Людини» (реж. Малік Бенджеллул, Велика Британія, 2012); «Любов, смерть та німецькі марки» (реж. Джем Кая, Німеччина, 2022); «Звучання Кельна» (реж. Крістіна Шіпплінг, Німеччина, 2022).

Французький Інститут в Україні та кінокомпанія «Артхаус Трафік» проводили з 15 по 18 грудня у столичному кінотеатрі «Жовтень» кінофестиваль «Вікенд у Парижі». Програму фестивалю склали кінострічки: «Кінцевий монтаж» Мішеля Азанавічуса (фільм-відкриття цьогорічного Каннського кінофестивалю); «Неперевершений» Філіппа де Брока; «Щоденник швидкоплинного роману» Еммануеля Муре»; «Загін кулінарів» Луї-Жульєна Петі.

Фестиваль «Нове німецьке кіно. У новій реальності», який проводив Гете інститут спільно з партнером Arthouse Traffic, проходив з 9 по 11 грудня у Харкові (Multiplex в ТРЦ Nikolsky), а 20–21 грудня – в Чернівцях (Культурно-мистецький центр імені І. Миколайчука). У програмі показів – «Комедія Штазі» (режисер – Леандер Гаусманн), «Фальсифікатор» (режисер – Меггі Перен, виробництво – Німеччина, Люксембург, 2022 р.), «Велика свобода» (режисер – Себастьян Майзе, виробництво – Німеччина, Австрія, 2021 р).

1 грудня в українській прокат вийшла українсько-італійська комедія «Коза Ностра. Мама їде». Фільм створено FILM UA Production (Україна), Repito Produzioni та Rai Cinema (Італія) за підтримки Держкіно.

Кінокомпанія 435 FILMS повідомила про завершення зйомок фільму «Малевиц» Дар'ї Онищенко у копродукції зі Швейцарією. Фільм присвячено життю та творчості українського художника-авангардиста Казимира Малевича. Вперше відзняті матеріали презентували на Les Arcs Film Festival 2022 – другому за величиною кінофестивалі у Франції та одному з найбільших майданчиків в Європі для пошуку дистрибуторів та сейлз-агентів – у секції Work in Progress.

За кордоном

Українські кінострічки було високого оцінено та відзначено міжнародною спільнотою. Фільм «Клондайк» Марини ер Горбач (виробництво – Україна, Туреччина, 2022 р.) здобув три нагороди: головний приз Всесвітнього кінофестивалю міста Бангкок (Таїланд), нагороду Йилмаза Гюнея – Гран-прі цьогорічного Міжнародного кінофестивалю міста Дахук (Ірак), спеціальний приз журі премії «EU Human Rights In Film» (Тбілісі, Грузія), нагороду кінофестивалю «Social Justice Film Festival» (Сіетл, США). Створена за підтримки Держкіно стрічка Мирослава Латика «Королі репу» (Україна, 2021) здобула перемогу на міжнародному кінофестивалі vvfilmf в Італії. Картина отримала приз в номінації Monte Visentin, в якій були представлені повнометражні картини для молодіжної глядацької аудиторії. Композиторка фільму Дмитра Сухолиткого-Собчука «Памфір» Летиція Пансанель-Гаррік отримала нагороду Révélation Compositrice de Musique de Film на фестивалі Les Arcs Film Festival, що проходив 10-17 грудня у Франції. Композитора фільму Костянтина Коновалова «Фортеця Хаджибей» (Україна, Грузія, Туреччина, 2022 р.) – Мустафу Язиджіолу – відзначено у номінації «Найкращий саундтрек» на міжнародному кінофестивалі Oniros Film Awards у Нью-Йорку (США).

У Міжнародний день кіно, 28 грудня, у французькому місті Марсель відбувся франко-український культурний захід «Міст форум фільм» в межах франко-українського фестивалю молодого кіно «Міст». Цього року на «Міст форум фільм» українське молоде кіно було представлено програмою під назвою «Cinema sous les balles – кіно під кулями». Показ, що тривав близько трьох годин, продовжився обговоренням побачених фільмів, кіноіндустрійних потужностей держави під час війни, а також питань міжнародної культурної підтримки України у світі. Проведення заходу було присвячено 50-річчю побратимських відносин між містами Марсель та Одеса. У партнерстві із «Association de développement personnel franco-ukrainienne» захід організовано ГО «Міжнародна асоціація розвитку і підтримки української культури», Odesa Film Office та Франко – Українським фестивалем молодого кіно «Міст», Культурна Дипломатія, за всебічної підтримки та сприяння Посольства Франції в Україні, Французького інституту в Україні, Alliances Françaises en Ukraine, CNC, UNIFRANCE, Українського культурного фонду, Державного агентства України з питань кіно, мерії міста Одеса та мерії міста Марсель.

15 грудня у Берліні відбулася світова прем'єра українського документального фільму «Життя на межі» (реж. Павло Пелешко) про війну, яку розпочала росія проти України. Після показу відбулася панельна дискусія за участі Посла України у ФРН Олексія Макеєва, української письменниці Оксани Забужко та депутата Бундестагу Родеріха Кізеветтера.

Стрічка Марини Ер Горбач «Клондайк» демонструвалася в межах промокомпанії кінопремії «Оскар» (фільм потрапив у лонг-лист премії). На одному з них стрічку представляла Агнешка Голланд – видатна польська режисерка та сценаристка, лауреатка премії «Золотий Глобус», номінантка премії «Оскар» та президент Європейської кіноакадемії. Презентуючи фільм на закритому показі в Беверлі Гілз, режисерка звернула увагу академіків на нову потужну хвилю в українському кінематографі.

14 грудня у Кінотеатрі Культура (Варшава) в рамках проєкту Ukrainian Signal під патронатом Посольства України в Республіці Польща відбулася презентація фільму «Памфір» режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука.

У рамках франко-українського проєкту «Українська весна», який втілює Український інститут, сценарист та продюсер, засновник об'єднання незалежних кінематографістів Babylon'13 Денис Воронцов представив у Парижі повнометражний документальний фільм «Сильніше ніж зброя» (автор сценарію та режисер – В. Тихий). Фільм відтворює реалії революційних протестів на Майдані взимку 2013-2014 року та боїв за Донецький аеропорт восени 2014 року. Показ відбувся 20 грудня в залі фундації Victor Lyon Міжнародного університетського містечка. Модератором зустрічі виступила Карина Костіна (продюсер фільму «Памфір» Д. Сухолиткого-Собчука). Також в межах «Української весни» в Культурно-інформаційному центрі Посольства України в Франції пройшов показ 4-х короткометражних фільмів Babylon'13, що стали документальними свідченнями та портретами війни в Україні. Захід модерувала Карина Костіна, продюсерка фільму «Памфір».

Фільм Д. Томашпольського «Лариса Кадочникова. Війна», знятий у Києві після початку вторгнення РФ в Україну, увійшов до конкурсної програми фестивалю The Lift-Off Sessions. З 26 грудня почалися перегляди конкурсних фільмів онлайн. Стрічка «Лариса Кадочникова. Війна» демонструється в рамках онлайн-програми фестивалю, фінальна частина якого пройде на Pinewood Studios у Лондоні. Онлайн-фестиваль проходив паралельно з програмою кінофоруму The Lift-Off у кінотеатрах.

На церемонії нагородження 35-ї European Film Awards, яка проходила 10 грудня у Рейк'явіку (Ісландія) нагороду Eurimages Co-Production Award присудили всім українським продюсерам на знак солідарності та підтримки. Нагороду отримали Юлія Сінкевич, Дар'я Бассель, Саша Костіна та Єгор Олесов. Продюсерів привітала українська актриса Іванна Сахно, яка також була присутня на церемонії. Нагорода Eurimages Co-Production Award – це спільна ініціатива Європейської кіноакадемії та культурного фонду Ради Європи Eurimages.

Фільм «Квіти України» українсько-польської режисерки-дебютанки Аделіни Борець став одним із чотирьох європейських документальних проєктів, що здобув фінансування європейського фонду підтримки спільного кіно-виробництва «Євримаж». Стрічка є спільним виробництвом GogolFilm/ Koskino (Польща) та GogolVertigo (Україна) за підтримки Українського фонду культури та Польського інституту кіно.

Американський актор Айзек Лієв Шрайбер відгукнувся на пропозицію Об'єднання українських продюсерів озвучити англійською мовою документальний фільм «Наперекір усьому» (Against All Odds: The Failure Of Russia's Blitzkrieg). Режисер стрічки – Артем Литвиненко. Замість гонорару Шрайбер висунув умову: із цим фільмом він збиратиме кошти для потреб української армії. Запис закадрового тексту фільму робили в Mirrortone Studios у Нью-Йорку. Проєкт створює ОУП у співпраці з компанією Gingers Media за підтримки Центру оборонних стратегій України. Прем'єру фільму ОУП планує на 2023 рік.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини в Україні

До 100-річчя американської прем'єри хорового твору «Щедрик» українського композитора М. Леонтовича та 145-річчя з дня його народження в Музеї видатних діячів української культури (Київ) 21 грудня відбулося відкриття виставки «Я співаю, отже існую». Серед її експонатів – унікальна колекція європейських афіш хору Олександра Кошиця із фондів Слов'янської бібліотеки, яка є структурним підрозділом Національної бібліотеки Чеської Республіки. Матеріали вперше презентувалися в Україні, і містили згадки про прем'єру «Щедрика» у Відні, Парижі, Цюриху та інших європейських містах, задовго до появи пісні у США. Охочі могли також побачити рідкісні матеріали з американської біографії «Щедрика»: буклет прем'єрного концерту хору Олександра Кошиця у Карнегі-Хол (1922 р.), 100-річну платівку із нью-йоркським записом «Щедрика», світлини з американського турне українського хору, перші аудіозаписи «Щедрика» на Бродвеї (1926 р.) та в американській кінострічці Song of the Flame (1930 р.), раритетну колекцію різдвяно-новорічних листівок США із зображенням ластівок та дзвоників, платівки

з найпершими грамофонними записами колядки Carol of the Bells та багато іншого. Ці та інші матеріали надано Інститутом Леонтовича, Українською вільною академією наук у Нью-Йорку, Бібліотекою імені Олега Ольжича, приватними колекціонерами Анатолієм Паладійчуком, Владиславом Вігуржинським, Дмитром Піркллом, Олександром Сорочинським та іншими. Організував виставку Музей видатних діячів української культури спільно з ГО «Інститут Леонтовича» за підтримки Українського Фулбрайтівського кола.

22 грудня Національний музей історії України у Другій світовій війні спільно з Польським Інститутом у Києві провели захід «Музейні діалоги. Різдвяна зустріч у Музеї війни». Це зустріч друзів та партнерів, присвячена спільній боротьбі на музейному фронті у 2022 р. Звітували очільники інституцій Юрій Савчук та Роберт Чижевський. Розповідали про реалізовані проекти й публічно презентували нові ідеї й плани у найкоротшій перспективі та на майбутній рік загалом. Закордонні партнери, за сприяння яких було реалізовано міжнародні виставкові проекти про російсько-українську війну та мілітарну історію українського народу, приєдналися онлайн. Відеозвернення записали: Пьотр Глінський – Віцепрем'єр-міністр, міністр культури та національної спадщини Республіки Польща; Войцех Колярський – міністр Канцелярії Президента Республіки Польща; Пьотр Вавжик – Віцеміністр закордонних справ Польщі, Пауліна Флоріанович – голова Департаменту культурної спадщини Міністерства культури та національної спадщини Польщі; Габрієлла Жайдіте – радниця з питань культури прем'єр-міністра Литовської Республіки.

За сприяння Постійного представництва Австрії при ЮНЕСКО, Секретаріату та Центру всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» отримав планетарний сканер для оцифрування друкованої спадщини фондової колекції (стародруків, рукописних книг тощо). Сканер був наданий як гуманітарна допомога Єпархіальним архівом міста Санкт-Пельтена (Австрія).

За кордоном

13 грудня Міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко разом з першою леді Оленою Зеленською зустрілись з Президенткою Лувру Лоранс де Кар й підписали меморандум про співпрацю між музеєм, МКІП та Посольством України у Франції. В результаті цього відвідувачі Лувру зможуть досліджувати музей українською мовою. Меморандум включає також пункт про розширення співпраці та багаторівневих партнерських проектів з музеями України. Вони включатимуть програми наукового аналізу, організацію тимчасової виставки в Луврі та публікацію наукового дослідження, присвяченого українському мистецтву.

Ще три україномовні аудіогіди впроваджено: в Національному музеї «Палац Великих князів Литовських» (Литва), Талліннському музеї лицарських орденів (Естонія) та у храмі Улувату (Індонезія).

На події TEDxAmsterdam – TEDxAmsWomen 2022, що відбулася на початку грудня в Амстердамі (Нідерланди) для учасниць зі всього світу TEDxKyiv представив виставку «Листівки з України» («Postcards from Ukraine»). Проєкт «Листі-

вки з України» має на меті зафіксувати та продемонструвати шкоду, завдану українській культурі російськими окупантами внаслідок бомбардувань та обстрілів під час повномасштабної війни, яку Росія розпочала проти України 24 лютого 2022 року. Проєкт втілюється командою Українського інституту за підтримки проєкту USAID та за участі креативної агенції Green Penguin Media.

21 грудня в Ризі, в Музеї окупації Латвії, відбулося відкриття тематичної виставки «Голод як зброя. Україна.1932–1933, 2022». Основою виставки є Меморіально-просвітницька колекція Американо-української ділової ради «ГОЛОДОМОР: очима українських митців», яка складається з мистецьких творів, присвячених жертвам Голодомору, та фото, зроблених фотокореспондентами з різних країн з 24 лютого 2022 року в Україні. Куратором зазначеної виставки є член Американо-української ділової ради Наталя Лаврова, яка була присутня на відкритті.

12 грудня у Білостоці (Польща) відбулася зустріч представників музеїв, які розповідають про злочини комуністичного режиму. До обговорення долучилися онлайн представники Національного музею Голодомору-геноциду.

Міністерство культури і національної спадщини Польщі відзначило керівницю управління охорони історичної спадщини Львівської міськради Лілію Онищенко срібною медаллю «За досягнення у культурі Gloria Artis». Нагородження відбулося під час святкування 5-річчя інституту «Полоніка» 9 грудня у Варшаві. Львівщина співпрацює з «Полонікою» із 2007 року.

Українська дизайнерка К. Королевцева відкрила мінімузей українських літер UKRAINIAN LETTERS MUSEUM, створених видатними графіками. Виставка тривала у німецькому місті Веймар у виставковому вікні навпроти Музею Баугаузу. В експозиції, яка тривала місяць, представили 33 літери української абетки. Це відроджені роботи 33 видатних українських графіків. Літери знайшли на обкладинках книжок та інших друкованих матеріалах, створених починаючи з 1917 року, часів Української Народної Республіки, і до сьогодення.

Бібліотечна справа

За кордоном

12 грудня в Парижі міністр культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко разом із першою леді Оленою Зеленською відвідали Національну бібліотеку Франції. В одній з найстаріших бібліотек Європи зберігаються раритети, пов'язані й з українською історією, зокрема лист, підписаний королевою Франції Анною Ярославною. Під час візиту українських високопосадовців було поповнено українську книжкову полицю, що вже існує тут, книгою, присвяченою трьом поколінням одного роду – Інгігерді Шведській, Анні Ярославні та Едігні Баварській. За підсумками візиту, О. Зеленська повідомила, що оскільки у Національній бібліотеці Франції знаходиться значна кількість артефактів про Україну, французи запросили на роботу трьох українок, які допомагають віднаходити по різних архівах і фондах потрібну інформацію.

У грудні продовжувалася реалізація проєктів української культурної дипломатії, спричинених до втілення війною та потребами українців. Так, у рамках проєкту «Книжки без кордонів» Українська суботня школа Варшави Фонду «Наш

вибір» поповнилася літературою, а також навчальними підручниками, які передало українське посольство завдяки Інституту модернізації змісту освіти. Проєкт «Книжки без кордонів» ініціював та реалізує під патронатом першої леді Олени Зеленської спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України та Міністерством закордонних справ України Український інститут книги. Мета проєкту – допомогти дітям–вимущеним переселенцям за кордоном зменшити тривогу, успішно інтегруватися в нове для себе оточення та зберегти національну ідентичність в іншій країні. Своє продовження отримав і проєкт «Українська книжкова полицка», що втілюється спільно з Офісом Президента України, Міністерством закордонних справ, Міністерством культури та інформаційної політики та Українським інститутом книги у співпраці з Державним комітетом телебачення і радіомовлення України. Так, першу «Українську книжкову полицку» було відкрито у столиці Болгарії. Вона з'явилася у Столичній бібліотеці Софії. Про відкриття «Української книжкової полицки» повідомило і Посольство України в Катарі. Відкриття української книжкової полицки відбулося також у бібліотеці «Дейчман Бьорвіка» в Осло (Норвегія). 260 українських книжок передав до книгозбірні благодійний фонд Київської школи економіки.

Понад 600 бібліотек у різних куточках Німеччини та Європи отримали комплект книжок українською мовою. 20 тисяч книжок від понад 20 українських видавництв, твори 32 українських дитячих авторів та 89 найменувань книжок – так завершився черговий етап проєкту «Валізка з книжками з України», реалізований Goethe-Institut в Україні спільно з Німецькою бібліотечною асоціацією за підтримки Українського інституту книги. Усі книжки передано для читання дітям, які були змушені виїхати з України через російську загарбницьку війну проти України та надано у вільний доступ до фондів європейських бібліотек. Завдяки підтримці Німецької бібліотечної асоціації та мережі бібліотек Goethe-Institut по всьому світу, у дуже стислі терміни команді проєкту вдалося поширити інформацію про можливість отримати комплект книжок серед німецьких бібліотекарів. За книжками звернулися понад 800 заявників. Після опрацювання усіх заявок було закуплено 20 тисяч книжок, які відправилися до 574 міст у Німеччині та в тринадцять бібліотек в інших країнах. Комплекти книжок передали також до бібліотек Goethe-Institut у Польщі (Варшава, Краків), Угорщини (Будапешт), Латвії (Рига), Молдови (Кишинів), Румунії (Бухарест), Греції (Афіни, Салоніки), Іспанії (Барселона), Чехії (Прага), Італії (Рим).

Література В Україні

Український інститут книги оголосив початок проєкту «Tales of EUkraine», який буде реалізовано у співпраці з Федерацією європейських видавців, Асоціацією італійських видавців, Польською книжковою палатою, Німецькою асоціацією видавців та книгорозповсюджувачів, Асоціацією румунських видавців, Болгарською книжковою асоціацією, Асоціацією видавців і книготорговців Словацької Республіки в межах грантової підтримки Creative Europe до грудня 2024 року. Проєкт покликаний створити книги-білінгви для українських дітей віком 3–8 років, які були змушені покинути Україну через російську агресію.

За кордоном

21 грудня перша леді Німеччини Ельке Бюденбендер привітала українських дітей з Різдом і разом з українським письменником Олександром Ірванцем у палаці Бельвю прочитали казку «Моя Ба» української письменниці Тані Стус. Казка українською та німецькою мовами увійшла до збірки казок Better Time Stories – інтерактивного книжкового набору, мета якого – об'єднувати українські родини під час війни. Мета проєкту Better Time Stories («Історії кращого часу») – допомогти найменшим дітям (від трьох до семи років) подолати сум, інтегруватися у середовище країни перебування та зберігати зв'язок із родичами, які залишилися вдома, завдяки книгам. Проєкт «Історії кращих часів» реалізовується під патронатом першої леді України Олени Зеленської, Принцеси Нідерландів Лаурентін, дружини Президента Німеччини Ельке Бюденбендер, першої леді Австрії Доріс Шмідауер.

Завідувачка кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Галина Драненко отримала запрошення стати членкинею журі літературної премії «3466», присудження якої відбулось 17 та 18 грудня. Європейська літературна премія «3466» заснована французькою корпорацією європейських геополітичних студій «Le Grand Continent».

1–4 грудня у Польщі тривав 30-й Вроцлавський ярмарок добрих книжок, на якому Україна була почесною гостею. «Подаруй тепло воюючій Україні» – таким було супровідне гасло події. Україна мала на ярмарку окремий стенд.

У варшавському кінотеатрі Kino Kultura 17 грудня відбулася презентація української версії антології 40 відомих українських поетів та письменників, які написали свої твори після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого. Участь у презентації взяли, зокрема, українські письменники В. Рафєєнко, В. Амеліна, головна редакторка «Видавництва Старого Лева» М. Савка. Послухати читання творів з цієї збірки у виконанні відомих акторів А. Роговцевої (Україна) та Адама Ференци (Польща) прийшли сотні людей. Після презентації антології відбулася також зустріч з фотографом з «Азовсталі» Д. Козацьким та польським фоторепортером Мацеєм Станіком. Відбувся також показ фільму «Вітер зі сходу» (2019) та зустріч із режисеркою К. Степаненко.

10 грудня в Делі (Індія) відбувся фестиваль поезії Delhi Poetry Festival, в рамках якого було представлено переклади мовою гінді сучасних українських авторів Галини Крук, Сергія Жадана, Лесика Панасюка, Мар'яни Савки, Катерини Калитко, Ірини Шувалової, Ії Ківи. Свої переклади читав індійський поет Nidheesh Tyagi.

Французький журнал Lire відніс антологію української поезії «Ukraine. 24 poètes pour un pays» («Україна. 24 поети для однієї країни») до найважливіших книжок року. Видання, до якого увійшли вірші як класиків (Т. Шевченка, Лесі Українки, М. Семенка), так і сучасних поетів (Ю. Андруховича, О. Герасим'юк, Б.-О. Горобчука, С. Жадана та ін.), представило влітку цього року французьке видавництво Editions Bruno Doucey.

У Литві вийшла антологія української поезії «Пам'ять. Вогонь. Кисень». Підготовку та друк книжки здійснило видавництво Odilė. До збірки увійшли вірші сучасних українських поетів Юрія Андруховича, Сергія Жадана, Юрія Завадського, Маріанни Кіяновської, Галини Круку, Бориса Херсонського, Василя Махна, Остапа Сливинського, Наталки Білоцерківець, Людмили Таран, Олега Українцева, Ії Ківи, Олени Герасим'юк, Марини Пономаренко, Владіміра Сенаторова. Перекладачем антології виступив Антанас Йонінас, лауреат Національної премії Литви у галузі культури та мистецтва. Усі кошти від продажу книжки та гонорар перекладача підуть на підтримку України та ЗСУ.

У співпраці з австралійським видавництвом Storyberries, письменницею Джейд Метр та ГО «Асоціація Ноосфера» побачила світ казка для дітей «Космічний готель “Україна”». До видання увійшли 427 малюнків дітей, які були учасниками щорічного всеукраїнського конкурсу дитячих малюнків на космічну тематику Noosphere Space Art Challenge, започаткованого ГО «Асоціація Ноосфера».

Український поет, письменник та перекладач Юрій Андрухович отримав премію Гейне міста Дюссельдорф за 2022 рік. Церемонія вручення пройшла 10 грудня в драматичному театрі столиці землі Північний Рейн-Вестфалія.

Побратимство

Угоду про співробітництво підписали міський голова Ніжина Чернігівської області Олександр Кодола та мер фінського міста Іматра Матіас Хільден в онлайн-режимі за участі Надзвичайного та Уповноваженого Посла України в Фінляндії Ольги Діброви. Міста-побратими домовилися про співпрацю в низці галузей, зокрема культури та мистецтва.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко,
провідний редактор сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,68. Б/т. Зам. 15. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12